

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 2**, se sídlem Francouzská 19/808, Praha 2, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2015, čj. 6 A 42/2015 – 8,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Žalobce se domáhal žalobou na ochranu před nezákonným zásahem určení, že „*na přímý či nepřímý pokyn orgánu státní správy Obvodního soudu Prahy 2, sídlem obecně známým, byl žalobci v roce 2014 opakovaně odňat soudce, tedy bylo nezákonně zasaženo do jeho veřejného subjektivního práva*“. Usnesením ze dne 18. 3. 2015, čj. 6 A 42/2015 – 3, Městský soud v Praze vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu.

2. Podáním ze dne 10. 4. 2015 žalobce požádal o osvobození „*od jediného poplatku - za žalobu*“, přiložil čestné prohlášení o svých majetkových poměrech a potvrzení Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Pardubicích čj. SZ/23553/2012/HMN MPSV-UP/4518/15/SY ze dne 13. 2. 2015 o tom, že pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí ve výši 3410 Kč).

3. Usnesením ze dne 23. 4. 2015, čj. 6 A 42/2015 – 8, městský soud nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Soud nepochyboval o nemajetnosti žalobce, ale měl za to, že žalobce zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků k podávání značného množství samoúčelných žalob, kterými nesleduje vyřešení sporu, ale pouze zpochybňování dílčích úkonů správních orgánů a soudů, a které zjevně nemohou být úspěšné.

II.

4. Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení městského soudu kasační stížností. Namítl, že nežádal o osvobození od soudních poplatků, ale o osvobození pouze od jednoho soudního poplatku. Upozornil, že osvobození od soudních poplatků se nepřiznává, jde-li o zjevně neúspěšný žalobní návrh, čímž je vyloučeno „*kverulantství*“ či „*zneužívání práva*“. Dále měl za to, že soud dostatečně neodůvodnil, v čem byla žaloba „*kverulatořní*“. Tvzení o velkém množství řízení vedených stěžovatelem není dostatečným důvodem. Stěžovatel považoval napadené usnesení za další projev „*pokračující neudržitelné systematizované zaujaté nesoudnosti*“ městského soudu.

III.

5. Nejvyšší správní soud předně připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, čj. 2 As 45/2012 – 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, ale pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek ze dne 7. 6. 2012, čj. 2 As 82/2012 – 13).

6. V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již více než 1300 spisů, kde stěžovatel vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Během roku 2014 napadlo ke kasačnímu soudu 255 a v roce 2013 dokonce 399 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je sériovost a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.

7. Námitky vznesené stěžovatelem v kasační stížnosti se zjevně míjejí s důvody, pro které městský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků. Městský soud nezamítl stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků z důvodu velkého množství sporů vedených stěžovatelem, ale pro soustavné zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků k podávání zjevně neúspěšných žalob, kterými stěžovatel nesleduje vyřešení skutečného sporu.

8. Nejvyšší správní soud nevyzval stěžovatele k odstranění vad kasační stížnosti, protože při předběžném posouzení zjistil, že v posuzované věci je stěžovatel opět veden snahou vést „*spor pro spor*“. Vznesené námitky *prima facie* nemohou být důvodné a kasační stížnost je zcela zjevně bezúspěšná (srov. zejm. usnesení ze dne 28. 2. 2013, čj. 8 As 130/2012 – 10, a usnesení ze dne 7. 6. 2013, sp. zn. I. ÚS 1632/13, jímž Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele v dané věci).

9. Žádosti o osvobození od soudních poplatků, které stěžovatel pravidelně podává ve sporech vedených ve věcech netýkajících se ochrany jeho veřejných subjektivních práv, bývají pouze jedním z řady obstrukčních nástrojů, kterých stěžovatel využívá k bezúčelnému prodlužování řízení a neodůvodněnému zahlcování soudní soustavy. Stěžovatel zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků, případně také o ustanovení advokáta. Po zamítnutí těchto žádostí pak požádá o povolení splátek soudního poplatku nebo posečkání s jeho platbou, resp. o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi. Správní soudy však tyto žádosti zpravidla zamítnou z

důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčního přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 22). Stěžovatel tak rozehrává písemný „ping pong“ se správními soudy, který prodlužuje soudní řízení o několik týdnů až měsíců. Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku.

10. Nejvyšší správní soud nepochyboval, že tento bezúčelný a zcela neefektivní postup by se opakoval i v posuzované věci. S ohledem na výše uvedené praktiky stěžovatele nelze jeho žádost o osvobození od soudních poplatků považovat za vážně míněný návrh, ale je třeba ji vyhodnotit jako šikanózní výkon práva s cílem vyvolat průtahy řízení, kterému soud může odepřít ochranu (srov. také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, čj. 1 As 121/2012 – 22). Městský soud proto nepochybil, pokud v posuzované věci nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků.

11. Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování stěžovatele naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochrany lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastními právnímu řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 – 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, a v něm uvedená judikatura). V této souvislosti lze rovněž připomenout rozsudek ze dne 30. 12. 2010, čj. 4 As 38/2010 – 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

12. Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, jak bylo zmíněno výše, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že takové zneužití lze dovodit i v nyní posuzované věci – a toto rozhodnutí tedy nevede k budoucímu paušálnímu odmítnutí jakéhokoli podání, jímž by se stěžovatel obracel na soud. Shora předestřený postup představuje pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu v souladu s principem ekvity

(spravedlnosti) a bude vyhrazen zcela výjimečným případům, u nichž se běžný procesní postup bude jevit jako zcela neefektivní, a současně bude zjevné, že kasační stížnost nemůže být úspěšná. V tomto ohledu tedy bude třeba dbát zvýšené opatrnosti a pečlivě se seznámit se skutkovými i právními okolnostmi případu stejně jako v ostatních věcech.

13. Nejvyšší správní soud dodává, že netrval na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem, protože předmětem řízení bylo rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků. Požadavek, aby stěžovatel dostal uvedeným povinností, by vedl k řetězení téhož problému, což by popíralo smysl samotného řízení o této kasační stížnosti a nesvědčilo by ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení (obdobně viz např. rozsudek ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 – 77).

14. Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) za použití § 120 s. ř. s.

15. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 18. června 2015

JUDr. Jan Passer
předseda senátu